

8/9/10 DECEMBER 2026

LOCATIE:
Nieuwspoort
Gebouw Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
Den Haag

37e Congres

Groei, innovatie en welvaart in het Nederlands Caribisch gebied en Suriname door strategische investeringen

Tijdens de InterExpo congressen staat de relatie tussen de Caribische delen van het Koninkrijk der Nederlanden, Suriname en Nederland centraal. InterExpo legt de nadruk op politieke thema's. Voor het 37ste InterExpo congres is gekozen om ook een economisch hoofdthema voor het congres te benoemen. Hierbij draait het om de vraag hoe de politiek binnen het Koninkrijk moet inspelen op economische uitdagingen die ertoe moeten bijdragen dat de welvaart op de eilanden toeneemt, dat armoede daadkrachtig wordt bestreden, dat bestaanszekerheid voor de bevolking wordt gegarandeerd en dat de lokale bevolking in staat wordt gesteld zelf aan de economische groei en welvaart bij te kunnen dragen.

Na vele jaren zal tijdens het 37ste InterExpo congres een bijdrage worden geleverd door Suriname. De handelsbetrekkingen tussen Suriname en de Caribische eilanden binnen het Koninkrijk zijn de laatste jaren duidelijk toegenomen.

Vorige InterExpo congressen hebben laten zien dat de relatie tussen de Caribische eilanden en Nederland intens maar niet altijd vanzelfsprekend is. De eilanden willen in belangrijke mate zelfbeschikking. Nederland wil economische en financiële controle. Dit gaat niet altijd gemakkelijk samen en kan in bepaalde gevallen tot spanning in de relatie leiden.

Evenals voorgaande jaren zullen paneldiscussies worden gehouden en interessante thema's worden gepresenteerd tijdens de congresdagen. De volgende thema's komen in ieder geval aan bod

8 december 2026: **Verbetering door samenwerking**
9 december 2026: **Noodzakelijke maatregelen voor economische versterking van de Nederlands Caribische eilanden en Suriname**
10 december 2026: **Afsluiting met thema's met betrekking tot het klimaat**

During the InterExpo congresses, the relationship between the Caribbean parts of the Kingdom of the Netherlands, Suriname and the Netherlands takes center stage. InterExpo emphasizes political themes. For the 37th InterExpo congress, it was decided to also designate a main economic theme. This revolves around the question of how politics within the Kingdom must respond to economic challenges that contribute to increasing prosperity on the islands, effectively combating poverty, guaranteeing economic security for the population, and enabling the local population to contribute to economic growth and prosperity themselves.

After many years, Suriname will contribute to the 37th InterExpo congress. The international trade volume between Suriname and the Dutch Caribbean Islands has increased significantly over the past couple of years.

Previous InterExpo conferences have shown that the relationship between the Caribbean islands and the Netherlands is intense but not always straightforward. The islands seek a significant degree of self-determination. The Netherlands wants economic and financial control. These do not always go hand in hand and can, in certain cases, lead to tension in the relationship.

As in previous years, panel discussions will be held during each of the conference days. The themes of these panel discussions are:

8 December 2026: Improvement through cooperation
9 December 2026: Necessary measures for economic strengthening of the Dutch Caribbean islands and Suriname
10 December 2026: Closing with themes regarding the climate

Please contact for more information InterExpo Caribbean N.V.
Phone 005999 – 6961455/1510
Email:peter@interexpo.biz.
www.interexpo.biz.

Programma / *Program*

8 december 2026

08:00 **Registratie en koffie - bezoekers, secretariaat InterExpo Caribbean begane grond zalen Nieuwspoort**
Registration and coffee - visitors, secretariat InterExpo Caribbean ground floor halls Nieuwspoort

08:45 **Welkom door congresvoorzitter Prof. Dr. Peter Diekman RA**
Welcome by the chair Prof. Dr. Peter Diekman RA

09:00
Prof. mr. dr. Frank Kunneman
Advocaat & bestuursadviseur

Governance van overheidsgelieerde entiteiten in de Dutch Caribbean: een balans na vijftien jaar
Vijftien jaar na de staatkundige hervorming van 10-10-10 is de balans van corporate governance bij overheidsgelieerde entiteiten gemengd. De juridische kaders zijn modern, maar hun werking wordt beperkt door politieke dominantie, kleinschaligheid, verweven netwerken en onvoldoende institutionele capaciteit. Aan de hand van Curaçao, Sint Maarten, de BES-eilanden en Aruba laat deze lezing zien waarom vergelijkbare regels tot sterk verschillende resultaten leiden. Zij sluit af met vier voorwaarden voor duurzame verbetering: institutionele continuïteit, capaciteitsopbouw, contextuele aanpassing en politieke volwassenheid.

Governance of government-related entities in the Dutch Caribbean: taking stock after fifteen years
Fifteen years after the constitutional reform of 10-10-10, the record of corporate governance in government-related entities is mixed. The legal frameworks are modern, but their effectiveness is constrained by political dominance, small scale, interwoven networks and limited institutional capacity. Drawing on Curaçao, Sint Maarten, the BES islands and Aruba, this lecture explains why comparable rules produce markedly different outcomes. It concludes with four conditions for sustainable improvement: institutional continuity, capacity building, contextual adaptation and political maturity.

09:45
Mr. dr. Aubrich Bakhuis

Public Corporate Governance: balanceren in de Caribische praktijk
Hoe verenigen de overheden van de Caribische delen van het Koninkrijk publieke verantwoordelijkheden met privaat eigenaarschap? Deze inleiding verkent de zoektocht naar een evenwicht tussen goed bestuur, duurzame overheidsfinanciën, mensenrechten, maatschappelijke continuïteit en de rol van geprivatiseerde overheidsbedrijven bij het waarborgen van essentiële publieke voorzieningen.

Public Corporate Governance: Balancing in Caribbean Practice
How do the governments of the Caribbean parts of the Kingdom reconcile public responsibilities with private ownership? This introduction explores the search for a balance between good governance, sustainable public finances, human rights, societal continuity, and the role of privatized public enterprises in safeguarding essential public services.

10:30 **Netwerk koffie pauze/Network coffee break**

11:00

Evelyn Wever-Croes
Voorheen Premier van Aruba (2017-2025), Fractieleider en Statenlid voor de MEP-fractie

Aruba is autonoom over de eigen financiën

Aruba heeft bewezen haar overheidsfinanciën op orde te brengen. Waarom moet het land juist nu het laatste woord over haar financiën aan politiek Den Haag overlaten? Deze lezing plaatst die vraag in het licht van het VN-dekolonisatieproces, het Statuut voor het Koninkrijk en de betekenis van autonomie.

Aruba autonomous over its own finances

Aruba has demonstrated its ability to restore sound public finances. Why, then, should it now surrender the final say over its public finances to political authorities in The Hague? This lecture explores that question through the lens of UN decolonization principles, the Charter for the Kingdom, and the meaning of autonomy.

11:45

Drs. Hans Hoogervorst en Drs. Mike Willemse

Prikkelend gesprek over overheidsfinanciën in de Carib

Hans Hoogervorst, voorzitter van de Colleges financieel toezicht en Mike Willemse, uitgever/hoofdredacteur van het Antilliaans Dagblad op Curaçao gaan in dit prikkelende duo-gesprek in op enkele van de grootste uitdagingen waarmee de (ei)landen worden geconfronteerd. Onderwerpen als de gezondheidszorg, de impact van de toeristische economie en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën vis-à-vis duurzame economische ontwikkeling zullen daarbij naar verwachting aan bod komen.

Het gesprek heeft als doel bestuurders, beleidsmakers en andere betrokkenen te inspireren en te activeren om deze uitdagingen gezamenlijk aan te pakken, met het oog op duurzame en toekomstbestendige overheidsfinanciën. Ook wordt stilgestaan bij de rol die de Colleges financieel toezicht kunnen spelen in het ondersteunen en stimuleren van deze belangrijke transitie.

Thought-provoking on public finances in the Caribbean

During this thought-provoking duo conversation, Hans Hoogervorst, the Chair of the Boards of financial supervision and Mike Willemse, publisher/editor-in-chief of the Curacao newspaper Antilliaans Dagblad, will address some of the greatest challenges the islands and countries face. It is expected that topics that to be addressed will include healthcare, the impact of the tourism industry, and the sustainability of public finance vs. sustainable economic development.

The conversation is aimed at inspiring and activating administrators, policymakers and other stakeholders to jointly address these challenges, with a view to sustainable and future-proof public finance. Also, the role that the Boards of financial supervision can play in the support and endorsement of this important transition will be addressed.

12:30 Netwerk lunch / Network lunch

13:30

Mr. Reinier van Zutphen
Nationale Ombudsman / National Ombudsman

Onvoorspelbare samenwerking

Sinds 2010 is het Koninkrijk anders ingericht. Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn autonome landen met een eigen bestuur. Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn onderdeel van Nederland geworden. Op papier is daarmee helder wie waarover gaat. In de praktijk blijft die vraag steeds terugkomen. Tussen de Caribische landen en Den Haag wordt de verdeling van verantwoordelijkheden per onderwerp verschillend ingevuld. Bij het ene vraagstuk wordt ingegrepen, bij het andere wordt naar elkaar verwezen. Dat zet de onderlinge verhouding onder druk en vertraagt besluiten. Wie daar uiteindelijk last van heeft, zijn niet de overheden maar de inwoners. Voor de inwoners van Caribisch Nederland weegt dat extra zwaar. Zij horen formeel bij Nederland, maar staan in de praktijk vaak op afstand: hun inkomens en voorzieningen blijven achter, en een eigen bestuur dat dichtbij staat en voor hen opkomt, zoals Aruba, Curaçao en Sint Maarten dat hebben, missen zij. Waar afspraken vooraf en gezamenlijk zijn vastgelegd, werkt samenwerking binnen het Koninkrijk wel. Dat laat zien dat het kan. Samenwerken in het Koninkrijk betekent dat de inwoners van alle eilanden kunnen delen in welvaart, rechtszekerheid en goed bestuur. Daarvoor moet vooraf duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is.

Unpredictable collaboration

Since 2010, the Kingdom has been organized differently. Aruba, Curaçao and Sint Maarten are autonomous countries with their own government. Bonaire, St. Eustatius and Saba have become part of the Netherlands. On paper, it is clear who is

responsible for what. In practice, that question keeps coming back. The division of responsibilities per subject is different between the Caribbean countries and The Hague. One issue is intervened, the other is referred to each other. This puts pressure on the mutual relationship and delays decisions. Who ultimately suffers from this is not the authorities but the residents. This weighs extra heavily on the inhabitants of the Caribbean Netherlands. They formally belong to the Netherlands, but in practice they are often at a distance: their incomes and facilities are lagging behind, and they lack their own government that is close by and stands up for them, as Aruba, Curaçao and Sint Maarten have. Where agreements are made in advance and jointly, cooperation within the Kingdom does work. That shows that it can be done. Cooperation in the Kingdom means that the inhabitants of all islands can share in prosperity, legal certainty and good governance. For this, it must be clear in advance who is responsible for what.

14:15

Maria C. van der Sluijs-Plantz
Voorzitter Evaluatie Commissie Onderlinge Regeling Samenwerking bij Hervormingen

Ontwikkelingen sinds de evaluatie van de Onderlinge Regeling Samenwerking bij Hervormingen

De Onderlinge Regeling Samenwerking bij Hervormingen vormt sinds april 2023 het kader voor de samenwerking tussen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten bij de uitvoering van de hervormingsagenda zoals opgenomen in de Landspakketten, die vanaf 2020 tot stand kwam in samenhang met liquiditeitssteun tijdens de COVID-19-crisis. De Evaluatiecommissie heeft onderzocht in hoeverre deze samenwerking heeft bijgedragen aan het versterken van de economische weerbaarheid en bestuurskracht van de Landen. Dit rapport is in Maart opgeleverd aan de regeringen van de vier landen. De presentatie zal een overzicht geven van de conclusies en aanbevelingen en van de ontwikkelingen sinds het verschijnen van het Evaluatierapport.

Developments since the evaluation of the Mutual Regulation for Cooperation on Reforms

Since April 2023, the Mutual Regulation for Cooperation on Reforms ("Onderlinge Regeling Samenwerking bij Hervormingen") has been the framework for cooperation between the Netherlands, Aruba, Curaçao, and St. Maarten during the implementation of the reform agenda of the Country Packages that was established in 2020 in conjunction with liquidity support during the Covid-19 crisis. The Evaluation Committee examined to what degree this cooperation contributed to strengthening the economic resilience and administrative capacity of the Countries. The presentation will give an overview of the conclusions and recommendations as well as the developments since presentation of the report.

15:00 Netwerk koffie pauze/Network coffee break

15:30

Opening 37e debat door Staatssecretaris Eric v.d. Burg

16:00

Debat
Moderator: Clifton Wallé MBA.

Verbetering door samenwerking

Het is duidelijk dat het politieke landschap zowel in Nederland als op de eilanden en ook in Suriname de laatste jaren steeds meer wordt gekenmerkt door harde oppositie, waarbij tegenstellingen sterk worden benadrukt en eerder sprake is van politiek vijandschap in plaats van politieke collegialiteit. Vijandschap en benadrukken van tegenstellingen leiden niet tot verbetering van de situatie in het land, maar wel tot polarisatie en onoverbrugbare tegenstellingen. Het leidt tot politieke verlamming. Noodzakelijke besluiten worden uitgesteld of zelfs niet genomen en noodzakelijke verbeteringen worden aldus niet doorgevoerd.

De BES-eilanden maken zich op voor de lokale verkiezingen 17 maart 2027. Politieke tegenstellingen op deze eilanden zijn evident aanwezig en de bevolking smacht naar daadkracht en besluitvorming. Samenwerking met de CAS-eilanden en met Suriname kan leiden tot economische verbeteringen. De betrokkenheid van Nederland daarbij is onontbeerlijk. In dit verband is het recente bezoek van Premier Jetten aan de eilanden misschien wel een keerpunt in de verhouding tussen de eilanden en Nederland. Het Staatsbezoek van het Koningspaar aan Suriname in december 2025 was eenzelfde keerpunt in de wederzijdse relatie tussen Suriname en Nederland. De toon is daarmee op allerlei terreinen gezet. Waar het nu op aankomt is om de woorden om te zetten in daden.

Improvement through cooperation

The political landscape in the Netherlands, on the islands, and in Suriname has been increasingly characterized in recent years by harsh opposition, in which differences are strongly emphasized and there is political hostility rather than political collegiality. Hostility and the emphasis on differences do not lead to an improvement of the situation in the country, but rather to polarization and insurmountable divides. It leads to political paralysis. Necessary decisions are postponed or not

even taken, and necessary improvements are consequently not implemented.

The BES islands are preparing for the local elections in the spring of 2027. Political divisions on these islands are evident, and the population yearns for decisiveness and decision-making. Cooperation with the CAS islands and with Suriname can lead to economic improvements. The involvement of the Netherlands in this regard is indispensable. In this context, Prime Minister Jetten's recent visit to the islands may well be a turning point in the relationship between the islands and the Netherlands. The State Visit of the King and Queen to Suriname in December 2025 was a similar turning point in the mutual relationship between Suriname and the Netherlands.

The tone has thus been set in various areas. What matters now is to turn words into deeds.

18:00 Afsluiting / Closing

Programma / *Program*

9 december 2026

08:00 **Registratie en koffie - bezoekers, secretariaat InterExpo Caribbean begane grond zalen Nieuwspoort**
Registration and coffee - visitors, secretariat InterExpo Caribbean ground floor halls Nieuwspoort

08:45 **Welkom door congresvoorzitter Prof. Dr. Peter Diekman RA**
Welcome by the chair Prof. Dr. Peter Diekman RA

09:00
Clifton Wallé MBA

Koninkrijksburger

Bruggen Bouwen voor een krachtiger Koninkrijk der Nederlanden in het belang van ALLE inwoners. Die moeten er beter van worden.

Bruggen ontstaan niet vanzelf. Bruggen worden ontworpen, gefinancierd, gebouwd, onderhouden en soms opnieuw opgebouwd wanneer zij hun functie niet meer vervullen.

Bruggen Bouwen is niet een abstract politiek onderwerp. Het is een strategische opdracht. Een economische opdracht. Het is een maatschappelijke opdracht. En bovenal een opdracht aan ons menselijk leiderschap. Een andere aanpak voor het navigeren van uitdagingen, onzekerheden en onvoorspelbare ontwikkelingen in een wereld van snelle veranderingen, waarbij alle inwoners er beter van worden.

Building Bridges for a stronger Kingdom of the Netherlands to the benefit of ALL citizens. They must all be better off.

Bridges do net emerge by themselves. They must be designed, financed, built, maintained and, sometimes rebuilt when they no longer serve their purpose.

Building bridges is not an abstract political concept. It is a strategic imperative. An economic imperative. A societal imperative. And, above all, a call for human leadership. A different approach for navigating challenges. uncertainties and unpredictability in a world of Rapid Changes, Ensuring that ALL its people benefit.

09:45
Mr. Ference Lamp
President van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten

Van Herstel en Groei van Curaçao en Sint Maarten naar Duurzame Weerbaarheid

De economieën van Curaçao en Sint Maarten bevinden zich momenteel in een periode van solide economische groei, ondanks aanhoudende mondiale onzekerheden. De huidige groeicijfers zijn zeer bemoedigend, maar welke factoren zullen bepalend zijn om deze groei duurzaam en weerbaar te maken?

In deze bijdrage plaatst Ference Lamp, president van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, de actuele economische vooruitzichten in een breder perspectief en staat hij stil bij factoren die bepalend zijn voor duurzame groei en economische weerbaarheid. Daarbij wordt verkend hoe investeringen en diversificatie nieuwe mogelijkheden kunnen creëren, onder meer door bestaande sterke punten beter te benutten en economische activiteiten met een hoog groeipotentieel verder te ontwikkelen.

Ook wordt stilgestaan bij de kansen die nauwere samenwerking en sterkere economische verbindingen tussen Curaçao en Sint Maarten, Nederland, Suriname en de bredere regio kunnen bieden. Centraal staat de vraag hoe de huidige groei kan worden verankerd in een duurzame en weerbare economische toekomst voor Curaçao en Sint Maarten.

From Recovery and Growth in Curaçao and Sint Maarten to Sustainable Resilience

The economies of Curaçao and Sint Maarten are currently experiencing solid economic growth, despite persistent global uncertainties. The current growth figures are highly encouraging, but what factors will be critical to making this growth sustainable and resilient?

In this contribution, Ference Lamp, President of the Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, places the current economic outlook in a broader perspective and reflects on the factors that will be critical to achieving sustainable growth and strengthening economic resilience. The presentation explores how strategic investments and economic diversification can create new opportunities by building on existing strengths and fostering economic activities with high growth potential.

It also considers the opportunities that closer cooperation and stronger economic ties between Curaçao and Sint Maarten, the Netherlands, Suriname, and the wider region could offer. At the heart of the presentation is the question of how the current growth momentum can be anchored in a sustainable and resilient economic future for Curaçao and Sint Maarten.

10:30 Netwerk koffie pauze/Network coffee break

11:00

Mr. Thomas Domhoff Msc.
President Centrale Bank Aruba

Hoe kan een klein eiland succesvol blijven in een wereld vol onzekerheid?

In Resilience by Design laat Thomas Domhoff zien hoe Aruba zijn economische weerbaarheid versterkt door niet afscheid te nemen van toerisme, maar het juist slimmer, waardevoller en duurzamer te ontwikkelen. De keynote belicht de verschuiving van kwantiteit naar kwaliteit in het toerisme, de kansen van voedselzekerheid en innovatieve landbouw, en Aruba's strategische rol als regionale partner in de economische ontwikkeling van Suriname en Guyana. Aan de hand van de iconische Divi-Divi-boom schetst hij een inspirerende visie op aanpassingsvermogen, innovatie en een economie die klaar is voor de volgende generatie.

How can a small island thrive in an increasingly uncertain world? In Resilience by Design

Thomas Domhoff explores how Aruba is redefining economic resilience by strengthening, and not watering down, its tourism sector while building new pillars of sustainable growth. The presentation examines the shift from volume to value in tourism, emerging opportunities in food security and agricultural innovation, and Aruba's strategic role as a regional hub supporting the economic transformation of Suriname and Guyana. Through the story of Aruba's iconic Divi-Divi tree, the presentation offers an inspiring perspective on adaptation, innovation and building an economy that is ready for the next generation.

11:45

Edison Rijna
Speciaal gezant voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Wessel Geursen
Academisch onderzoeker & docent, en senior legal adviser Brauw Blackstone Westbroek.

Gerbert Kunst
Lid Directieteam DG Koninkrijksrelaties, tevens Vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Durf te Dromen

Hoe ziet de toekomst van het Koninkrijk eruit als we de huidige mogelijkheden van de Europese Unie voor de Caribische eilanden van het Koninkrijk écht ten volle benutten? Tijdens deze inspirerende sessie nemen EU-rechtspecialist Wessel Geursen, Speciaal Gezant Edison Rijna, en Vertegenwoordiger Gerbert Kunst u mee in een ambitieus perspectief op de samenwerking tussen Europees Nederland en de Caribische delen van het Koninkrijk. Zij laten zien waarom het tijd is om de lat hoger te leggen en hoe een sterkere strategische inzet op Europese kansen kan bijdragen aan duurzame economische ontwikkeling, innovatie, kennis, weerbaarheid en internationale positionering van de (ei)landen én Nederland. Daarmee wordt ook bijgedragen aan gelijkheid en bestaanszekerheid voor hun inwoners.

Tegelijkertijd dagen zij het publiek uit met een fundamentele vraag: zijn wij als Koninkrijk bereid de kwaliteitsslag te maken die nodig is om deze kansen daadwerkelijk te verzilveren, ook als daar samenwerking voor nodig is, zoals

straks mogelijk via het in te stellen EU Platform? De waarde van de Europese Unie gaat namelijk verder dan Europese fondsen en financiering alleen; geld is immers alleen een middel en niet een doel op zich. Een sessie die uitnodigt om verder te kijken dan de waan van de dag en samen te durven dromen over wat er nu al mogelijk is.

Dare to Dream

What will the future of the Kingdom look like if we fully use the current opportunities that the European Union offers for the Caribbean islands of the Kingdom? In this inspiring session, EU law specialist Wessel Geursen, Special Envoy Edison Rijna and Representative Gerbert Kunst present an ambitious perspective on cooperation between the European part of the Netherlands and the Caribbean parts of the Kingdom. They explain why it is time to raise the bar and how a stronger strategic focus on European opportunities can support sustainable economic development, innovation, knowledge, resilience and the international position of the islands and the Netherlands. This will also promote equality and security of livelihood for their inhabitants.

At the same time, they challenge the audience with a fundamental question: are we, as a Kingdom, prepared to make the qualitative leap needed to turn these opportunities into reality, even if that requires cooperation, as will soon be possible via the EU Platform to be established? The value of the European Union goes beyond European funds and financing; money is only a means and not an end in itself. This session invites participants to look beyond today and to dare to dream together about what is already possible.

12:30 Netwerk lunch / Network lunch

13:30

Prof.dr. Frans Koenraadt
Gerechtelijk gedragskundige en criminoloog / *Forensic behavioral scientist and criminologist*

De strafrechtelijke maatregel TBS aan weerszijden van de Atlantische Oceaan

De plaats en functie in de strafrechtspleging en geestelijke gezondheidszorg van de maatregel tbs zal worden besproken en vergeleken met de (gevangenis)straf. Daarin vervult de maatregel tbs een essentiële beschermende rol ter beveiliging.

De veiligheid in Caribisch Nederland is in het geding bij het ontbreken van de juridische infrastructuur en de noodzakelijke voorzieningen. Nadrukkelijk wordt niet gepleit om daar gesloten tbs-kliniek(en) op te tuigen, maar om kleinschalig goed geoutilleerde afdeling(en) in te richten.

Detention at the Government's pleasure. A special sanction in the Dutch criminal justice system on both sides of the Atlantic

The place and function of the TBS measure within the administration of criminal justice and mental health care will be discussed and compared with (prison) sentences. In this context, the TBS measure fulfills an essential role for societal and social security.
Security in the Caribbean Netherlands is at stake due to the lack of legal infrastructure and necessary facilities. It is explicitly not argued that closed TBS hospital(s) should be established there, but rather that small-scale, well-equipped ward(s) should be set up.

14:15

Mr. Joad Lopez
International Franchise Expansion Advisor, Founder JL International, Spain

De grootste belemmering voor groei op de eilanden is niet de kans, maar het kapitaal. Er bestaat al een Nederlandse garantieregeling voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Breid deze uit naar de kosten voor het starten van een franchise, en lokale ondernemers kunnen internationale merken volledig in eigen bezit krijgen: lokaal kapitaal, lokale banen, lokale winst, ondersteund door een bewezen concept

The barrier to growth on the islands is not opportunity, it is capital. A Dutch guarantee scheme already exists for Aruba, Curaçao and Sint Maarten. Extend it to franchise entry costs, and local entrepreneurs can own international brands outright: local capital, local jobs, local profit, backed by a proven concept.

15:00

Mr. Daniel Bracho.
President • Roberti Group BV (USA)

Zijn betoog zal ingaan op de vraag hoe het Nederlandse Caribische gebied de kortstondige levenscyclus van wegwerpontwikkeling kan verwerpen en in plaats daarvan een duurzamer model kan ontwikkelen: een model geworteld in schoonheid, erfgoed, historisch inzicht en gedisciplineerde economische ambitie. In plaats van de eilanden te reduceren tot inwisselbare toeristische producten, stelt Bracho een kader voor waarin architectuur, culturele identiteit en selectieve investeringen samenwerken om zowel de plek als de bevolking te verheffen.

Centraal in de lezing staat een eenvoudige maar krachtige stelling: de toekomst van het Nederlandse Caribische gebied zal niet worden verzekerd door de esthetiek of het erfgoed van elders te imiteren, maar door het vertrouwen te herwinnen om voort te bouwen op de eigen herinnering. Wat blijft bestaan is niet nieuwigheid, maar zichtbare continuïteit.

His remarks will examine how the Dutch Caribbean can reject the short life cycle of disposable development and instead cultivate a more enduring model: one rooted in beauty, patrimony, historical intelligence, and disciplined economic ambition. Rather than diluting the islands into interchangeable tourism products, Bracho proposes a framework in which architecture, cultural identity, and selective investment work together to elevate both place and population.

At the center of the lecture is a simple but forceful proposition: the future of the Dutch Caribbean will not be secured by imitating the aesthetics or heritage of elsewhere, but by recovering the confidence to build from its own memory. What endures is not novelty, but continuity made visible.

15:45 Netwerk koffie pause/Network coffee break

16:00

Debat
Moderator: Clifton Wallé MBA

Noodzakelijke maatregelen voor economische versterking van de Nederlands Caribische eilanden en Suriname

De economie van de Nederlands Caribische eilanden wordt gekenmerkt door de asymmetrische afhankelijkheid van het toerisme. De industriële activiteit is vrijwel nihil en ook de (financiële) dienstverlening weegt niet op tegen het toerisme. De economie van Suriname wordt daarentegen gekenmerkt door export van grondstoffen, een zwakke valuta en de kwalificatie als één van de zwakste economieën van Zuid Amerika. Daarentegen staat Suriname aan de vooravond van economische groei uit de exploitatie van olie en gas met de eerste exploratie gepland in 2028.

De economische vraagstukken in het Caribische gebied en Suriname zijn complex en vragen om gericht beleid met als doel de welvaart voor de gehele bevolking te doen toenemen. Een goed en weloverwogen economisch beleid is niet een vanzelfsprekendheid. Heftige politieke tegenstellingen, een sterke focus op eigenbelang en corruptie spelen in het Caribische gebied een belangrijke rol. Er is behoefte aan politieke slagvaardigheid gericht op economische welvaart en het welzijn voor een ieder. Het ontbreekt in Nederland, de Nederlands Caribische eilanden en in Suriname te veel aan die politieke slagvaardigheid.

Tijdens het debat is de kernvraag welke economische onderwerpen op de politieke wensenlijst moeten worden geprioriteerd en hoe die prioriteiten kunnen worden gerealiseerd.

Necessary measures for economic strengthening of the Dutch Caribbean islands and Suriname

The economy of the Dutch Caribbean islands is characterized by an asymmetrical dependence on tourism. Industrial activity is virtually non-existent, and the (financial) services sector does not rival tourism in scale. Suriname's economy is characterized by the export of raw materials, a weak currency, and a status as one of the weakest economies in South America. However, Suriname stands on the verge of economic growth driven by the exploitation of oil and gas with the first uplift foreseen in 2028.

The economic challenges facing the Caribbean region and Suriname are complex and require targeted policies aimed at increasing prosperity for the entire population. Sound and well-considered economic policy cannot be taken for granted; intense political divisions, a strong focus on self-interest, and corruption play a significant role in the Caribbean region. There is a need for political decisiveness geared towards economic prosperity and the well-being of all. Such political decisiveness is sorely lacking in the Netherlands, the Dutch Caribbean islands, and Suriname.

During the debate, the key question is which economic issues should be prioritized on the political wish list and how those priorities can be realized.

Voorlopige namen van de leden van het debat / Preliminary names of members of the debate:

- Anuschka Cova. CEO Curacao Hospitality and Tourism Association CHATA
- Dennis Martinus, Bestuurscollege Bonaire
- Han van Midden, Secretaris Colleges Financieel Toezicht
- Gerbert Kunst, Vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curacao, St.Maarten
- Quincy Girigorie Parlement Staten Curacao (o.v.)

18:00 Afsluiting / Closing

Programma / *Program*

10 december 2026

08:00 **Registratie en koffie - bezoekers, secretariaat InterExpo Caribbean begane grond zalen Nieuwspoort**
Registration and coffee - visitors, secretariat InterExpo Caribbean ground floor halls Nieuwspoort

08:45 **Welkom door congresvoorzitter Prof. Dr. Peter Diekman RA**
Welcome by the chair Prof. Dr. Peter Diekman RA

09:00

Mr. Ron Bormans
Voorzitter Adviescommissie SEA (Strategic Education Alliance) en Verandermanager University

SEA (Strategic Education Alliance) heeft een rapport gepubliceerd hoe braindrain tegen te gaan en hoe braingain bevorderd kan worden. Het rapport van SEA zet alle oplossingen die de afgelopen jaren in rapporten en studies gesuggereerd zijn op een rij. Zie: Over Braindrain en Braingain: een bespiegeling - Aruba Teamweek. In april 2026 is daarover een driedaagse conferentie op Aruba georganiseerd, waar vertegenwoordigers van de kennisinstellingen van het Koninkrijk bij aanwezig waren en vertegenwoordigers van het Arubaanse bedrijfsleven.

Tijdens de lezing zal stilgestaan worden bij de oplossingsrichtingen die SEA gesuggereerd heeft. Maar vooral bij de noodzaak te komen tot een brede samenwerking binnen de landen zelf, onderwijs, overheid en bedrijfsleven, maar ook over de landsgrenzen heen. Uiteengezet zal worden hoe invulling gegeven gaat worden aan het adagium: wat binnen de landen kan, moet binnen de landen gebeuren, waar dat tegen grenzen oploopt zoeken we de samenwerking over de grens. Met alle kansen die samenwerking binnen het Koninkrijk te bieden heeft.

Ook wordt stilgestaan bij recent onderzoek naar hoe jonge mensen zelf tegen het vraagstuk aankijken.

SEA (Strategic Education Alliance) has published a report on how to combat brain drain and how to promote brain gain. SEA's report lists all the solutions that have been suggested in reports and studies in recent years. See: Over Braindrain en Braingain: een bespiegeling - Aruba Teamweek. In April 2026, a three-day conference was organized in Aruba, attended by representatives of the knowledge institutions of the Kingdom and representatives of the Aruban business community.

During the lecture, the solution directions suggested by SEA will be discussed. But above all, the need to achieve broad cooperation within the countries themselves, education, government and business, but also across national borders. It will be explained how the adage will be implemented: what can be done within the countries must be done within the countries, where this runs into limits, we seek cooperation across the border. With all the opportunities that cooperation within the Kingdom has to offer.

Attention is also paid to recent research into how young people themselves view the issue.

09:45 **Netwerk koffie pauze, Network coffee break**

10:00

Bianca Peters MSc
Oprichter Stichting 360º of Innovation op Aruba en initiatiefnemer WOW
Mr. Ignas van Schaick
Filmproducer MN Media

Hoe kunnen we de Caribische eilanden van het Koninkrijk en Europees Nederland dichter bij elkaar brengen?

Dat was de vraag die ons werd gesteld. Een vraag vanuit Nederland én de eilanden. hoe verbind je mensen die duizenden kilometers van elkaar verwijderd zijn? Hoe overbrug je verschillen in geschiedenis, cultuur en beleving? Op een vroege ochtend, wandelend over Eagle Beach op Aruba, kwam het antwoord. Echte verbinding begint met verwondering. Pas als we écht leren kijken en begrijpen hoe bijzonder iets is, voelen we uiteindelijk ook de verantwoordelijkheid om er samen voor te zorgen. En begrijpen we dat we daar allemaal een rol in hebben, ieder vanuit zijn of haar eigen talenten, kennis, kunde, kracht en liefde. En wat verbindt ons meer dan de natuur? Zo werd WOW! The Nature Film geboren. WOW! is een platform om het Koninkrijk als geheel meer met elkaar te verbinden. Laat je tijdens deze presentatie meenemen in hoe we dat doen en verwonder je over de prachtige natuur die daarin de hoofdrolspeler is.

How can we bring the Caribbean islands of the Kingdom and the European Netherlands closer together? That was the question we were asked. A question that came from both the Netherlands and the islands.

That was the question we were asked. A question that came from both the Netherlands and the islands. One early morning, while walking along Eagle Beach on Aruba, the answer came to me. Genuine connection begins with a sense of wonder. Only when we truly see and understand how extraordinary something is do we begin to feel a shared responsibility to protect it. We come to realize that each of us has a role to play, bringing our own talents, knowledge, skills, strengths, and passion. And what connects us more deeply than nature?

That is how WOW! The Nature Film was born. WOW! is much more than a film, it is a platform that brings the Kingdom together through the universal language of nature. During this presentation, we invite you to discover how we are building those connections and to experience the breathtaking natural beauty that lies at the heart of this journey.

10:45

Dirk Currie
Minister van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (Suriname) / *Minister of Education, Science and Culture (Suriname)*

De invloed van het koloniaal verleden op de kans ongelijkheid binnen het onderwijs in Suriname: Hebben inheemse en marron jongeren in de binnenlanden van Suriname gelijke kansen?

De vlucht van tot slaaf gemaakten werd gedreven door een innerlijke drang naar vrijheid. En omdat de diepe binnenlanden hun beschermden tegen de koloniale overheersers was die plek hun veilige haven. Dat ze in die gebieden woonachtig zijn is heel duidelijk het resultaat van het koloniaal verleden van Suriname. Heden ten dage zijn er grote uitdagingen om deze groepen Surinamers een schoolopleiding aan te bieden. De kosten voor het aanbieden van schoolopleidingen zijn erg hoog omdat het om veraf gelegen gebieden gaat en tevens ook om vele kleine gemeenschappen. De onderwijs gevenden moeten op die werkplekken worden gehuisvest met als gevolg ook extra kosten en speciale transportmogelijkheden, in sommige gevallen zelfs met het vliegtuig. Tevens spreken deze kinderen wanneer ze voor het eerst naar school gaan slechts hun eigen taal en zijn dus het Nederlands nog niet machtig, wat ook een achterstand is en dus een kansongelijkheid. Hoe zal dit vraagstuk, dat een gevolg is van het koloniaal verleden, kunnen worden opgelost op een wijze die de onderwijs gelijkheid voor alle Surinamers biedt.

The Impact of the Colonial Past on Educational Inequality in Suriname: Do Indigenous and Maroons Youth in the Interior Have Equal Opportunities?

The flight of enslaved people was driven by an inherent, deep-seated yearning for freedom. Because the dense interior protected them from colonial rulers, these remote areas became their safe haven. Their presence in these territories today is a direct and distinct consequence of Suriname's colonial past.
In the modern era, providing these groups of Surinamese citizens with formal schooling presents substantial structural challenges. The financial costs of delivering education are exceptionally high due to the extreme remoteness of the regions and the fragmented nature of numerous small communities. Furthermore, educators must be housed at these work locations, resulting in significant additional expenditures and the need for specialized transport logistics, which in several instances requires air travel.
Additionally, upon entering the school system for the first time, these children speak only their native indigenous or tribal languages and have not yet acquired proficiency in Dutch. This linguistic barrier immediately creates a developmental disadvantage, cementing an inequality of opportunity from the outset. This presentation will examine how this complex issue—deeply rooted in our colonial history—can be systematically resolved to guarantee genuine educational equity for all Surinamese citizens.

11:30

Prof. dr. Louise Elffers
Voorzitter Onderwijsraad

Onderwijs in Caribisch Nederland, publicatie van de Onderwijsraad

Ruim vijftien jaar geleden werd het onderwijs op Bonaire, Saba en Sint Eustatius onderdeel van het Nederlandse onderwijssysteem. Met de publicatie Onderwijs in Caribisch Nederland geeft de Onderwijsraad een brede analyse van de werking van het Nederlandse onderwijssysteem op de eilanden. Op verzoek van de minister van OCW verkent de raad wat nodig is om binnen de kaders van dat systeem goed onderwijs te realiseren.

Education in the Caribbean Netherlands, publication by the Education Council of the Netherlands

It is now more than fifteen years since education in Bonaire, Saba and Sint Eustatius became part of the Dutch education system. In the publication Education in the Caribbean Netherlands, the Education Council presents a comprehensive analysis of the functioning of the Dutch education system in those islands. At the request of the Minister of OCW, the Council is exploring what is needed to enable good education to be delivered within the frameworks of that system.

12:30 Netwerk lunch / Network lunch

13:30

Prof. dr. Edward H. Huijbens
Professor and Chair at Wageningen University & Research

Dr. Peter Verweij
PhD at Wageningen University & Research

Twee wetenschappers en geografen van Wageningen University & Research zullen op interactieve wijze ingaan op recente projecten rond natuurinclusieve ruimtelijke planning en toerisme-ontwikkeling in Caribisch Nederland. Deze projecten worden benaderd vanuit de 'island studies' en gebaseerd op het perspectief van kleine eilandstaten in ontwikkeling en de principes van inclusieve planning. De kernboodschap is eenvoudig: de natuur en het landschap van Caribisch Nederland spelen een actieve rol bij het vormgeven van de toekomst van de regio en moeten vanuit dat uitgangspunt worden meegenomen in planvorming en visieontwikkeling. Tijdens de presentatie wordt uiteengezet hoe lokale experts en diverse belanghebbenden in staat kunnen worden gesteld om inzicht te krijgen in de sleutelrol die natuurlijke processen spelen bij de sociaaleconomische toekomst van de eilanden. Er worden voorbeelden gegeven van interactieve sessies waarin potentiële natuurinclusieve maatregelen in kaart worden gebracht, en er wordt toegelicht waar, waarom en hoe deze zouden moeten worden toegepast. Rekening houdend met de kenmerken van de uiteenlopende landschappen in Caribisch Nederland, doen Edward en Peter voorstellen voor het gebruik van kaarten en driedimensionale landschapsvisualisaties tijdens deze sessies over inclusieve ruimtelijke planning en toekomstvisies voor de eilanden.

This pair of scholars and geographers from Wageningen University and Research will interactively detail recent projects on nature inclusive planning and tourism development in the Dutch Caribbean. These projects are framed through islands studies and informed from the perspective of small island developing states and principles of inclusive planning. The proposition is simple: The nature and landscape of the Dutch Caribbean is an active participant in shaping the regions future and needs to be incorporated on those terms into planning and vision building. To achieve this, the talk will demonstrate how local experts and a range of stakeholders can be empowered to come to terms with the ways in which natural processes play a key role in shaping the island's socio-economic future. Examples are provided of interactive session mapping out potential nature-inclusive measures and explained where, and why and how these should be adopted. Considering the characteristics of the different landscapes of the Dutch Caribbean Edward and Peter propose how to use maps and three-dimensional landscape visualisations for these sessions of inclusive spatial planning and future vision building for the islands of the Dutch Caribbean.

14:15

Mr.Marieke Vellekoop
Directeur Greenpeace

De klimaatcrisis vormt een ernstige bedreiging voor de (ei)landen in het Nederlands Koninkrijk. Klimaatverandering raakt niet alleen huizen en belangrijke infrastructuur, maar ook de biodiversiteit, natuur, gezondheid en cultuur van mensen. Het verslechtert de bestaanszekerheid van eilandbewoners. In januari 2026 wonnen inwoners van Bonaire, samen met Greenpeace, de historische Klimaatzaak tegen de Nederlandse Staat. De rechtbank stelde vast dat de Nederlandse Staat burgers op Bonaire discrimineert en Bonaire beter moet beschermen tegen klimaatverandering. Niet alleen hebben kwetsbare gemeenschappen en (kust) gebieden met dit vonnis een nieuw middel om

bescherming en verandering af te dwingen, ook ontstaat er momentum voor de ABCSSS (ei)landen voor een koninkrijksbrede, eerlijke behandeling en radicale klimaatbescherming. Gaan we er samen voor?

The climate crisis poses a serious threat to the islands in the Kingdom of the Netherlands. Climate change affects not only homes and critical infrastructure, but also biodiversity, nature, public health, and local culture. It erodes the livelihood security of island residents. In January 2026, people of Bonaire, together with Greenpeace, won the historic Climate Case against the Dutch State. The court ruled that the Dutch State discriminates against citizens on Bonaire and must better protect Bonaire against climate change. This verdict not only gives vulnerable communities and (coastal) areas a new tool to demand protection and change, but also creates momentum for the ABCSSS islands toward kingdom-wide, equitable treatment and radical climate protection. Will we work for this together?

15:00 Netwerk koffie pauze/ Network coffee break

15:15

Dr. Daphina Misiedjan

Senior Researcher

Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies (KITLV)

KITLV is an institute of the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW)

Vice Chair KNAWs Young Academy Daphina Misiedjan De Jonge Akademie

Verloren zonder een spoor? Het zichtbaar maken van immateriële verlies en schade voor klimaatrechtvaardigheid

Klimaatbeleid kan niet aanpakken wat het niet meet. In deze presentatie deelt dr. Misiedjan onderzoek dat laat zien hoe immateriële klimaatschade (zoals verlies van identiteit, cultureel erfgoed en het gevoel van verbondenheid met een plaats) kan worden erkend, beoordeeld en geïntegreerd in beleid. Door deze verliezen zichtbaar te maken, versterkt het onderzoek de onderbouwing voor het claimen van klimaatschade en opent het nieuwe discussies over hoe de BES- en CAS-eilanden ondersteund en op eerlijke wijze gecompenseerd kunnen worden via (internationale) mechanismen voor verlies en schade (*loss and damage*).

Lost without a Trace? Capturing Immaterial Loss and Damage for Climate Justice

Climate policies cannot address what they do not measure. In this presentation, Dr. Misiedjan shares research demonstrating how immaterial climate losses (such as identity, cultural heritage, and sense of place) can be recognised, assessed, and integrated into policy. By making these losses visible, the research strengthens the case for claiming climate damages and opens new discussions on how the BES and CAS islands can be supported and fairly compensated through (international) loss and damage mechanisms.

16:00

Prof. dr. Suzanne J.M.H. Hulscher
Raadslid Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, hoogleraar Waterbouwkunde en waterbeheer (Universiteit Twente) / *Scientific Council for Government Policy (Council member WRR), Professor of Hydraulic Engineering and Water Management (University of Twente)*

Prof. dr. Francio Guadeloupe
Hoogleraar Publieke Antropologie van Koninkrijksrelaties, Universiteit van Amsterdam / *Professor of Public Anthropology of Kingdom Relations, University of Amsterdam*

Klimaatadaptatie op de Cariben

Klimaatverandering stelt de eilanden in het Caribische deel van het Koninkrijk der Nederlanden voor uiteenlopende en urgente uitdagingen. Niet alleen fysieke infrastructuur, maar ook sterke sociale infrastructuur is essentieel om met deze veranderingen om te gaan. De WRR-publicatie *Hende i klima: laten we het hebben over klimaatadaptatie op de Cariben* onderzoekt hoe sociale infrastructuur kan bijdragen aan klimaatadaptatie op de eilanden. *Hende i klima* (Papiaments voor mens en klimaat) is geschreven door bijna 20 deskundigen die grotendeels afkomstig zijn van de Caribische eilanden. In drie essays beschrijven zij vormen van sociale infrastructuur en hun betekenis voor, tijdens en na klimaatgebeurtenissen. Daarnaast bieden ze voor de zes Caribische eilanden van het koninkrijk inzicht in plannen en initiatieven voor klimaatadaptatie. De publicatie laat zien dat effectieve klimaatadaptatie vraagt om lokale kennis, sterke sociale netwerken en samenwerking tussen verschillende overheden, maatschappelijke organisaties en bewoners.

Climate adaptation in the Caribbean

Climate change presents the islands in the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands with a range of diverse and urgent challenges. Not only physical infrastructure, but also strong social infrastructure is essential to help communities

cope with these changes. The WRR publication Hende i klima: Let's talk about climate adaptation in the Caribbean builds on the recent publication People and Climate (Springer press, 2026) and examines how social infrastructure can contribute to climate adaptation on the islands. Hende i klima was written by almost 20 experts, most of whom are from the Caribbean islands. In three essays, they explore different forms of social infrastructure and their significance before, during and after climate-related events. The experts also provide insight into existing climate adaptation plans and initiatives on each of the six Caribbean islands that form part of the Kingdom of the Netherlands. The publication shows that effective climate adaptation requires local knowledge, strong social networks, and collaboration among different levels of government, civil society organisations and residents.

16:45

Sluiting 37ste InterExpo congres door Premier Mike Eman van Aruba

Closing 37th congress by Prime Minister Mike Eman of Aruba

17:45 - 19:00

Afscheidsreceptie / Farewell reception Mr. Mike Eman

In verband met het aangekondigde afscheid van Mike Eman als premier van Aruba biedt InterExpo hem een afscheidsreceptie aan van 18:00 – 19:00 uur in Nieuwspoort.
Deelnemers aan het 37ste InterExpo congres en genodigden zijn welkom bij deze receptie.

Considering Mike Eman's announced departure as Prime Minister of Aruba , InterExpo is hosting a farewell reception for him from 6:00 PM to 7:00 PM at Nieuwspoort.
Participants of the 37th InterExpo congress and invited guests are welcome to attend.

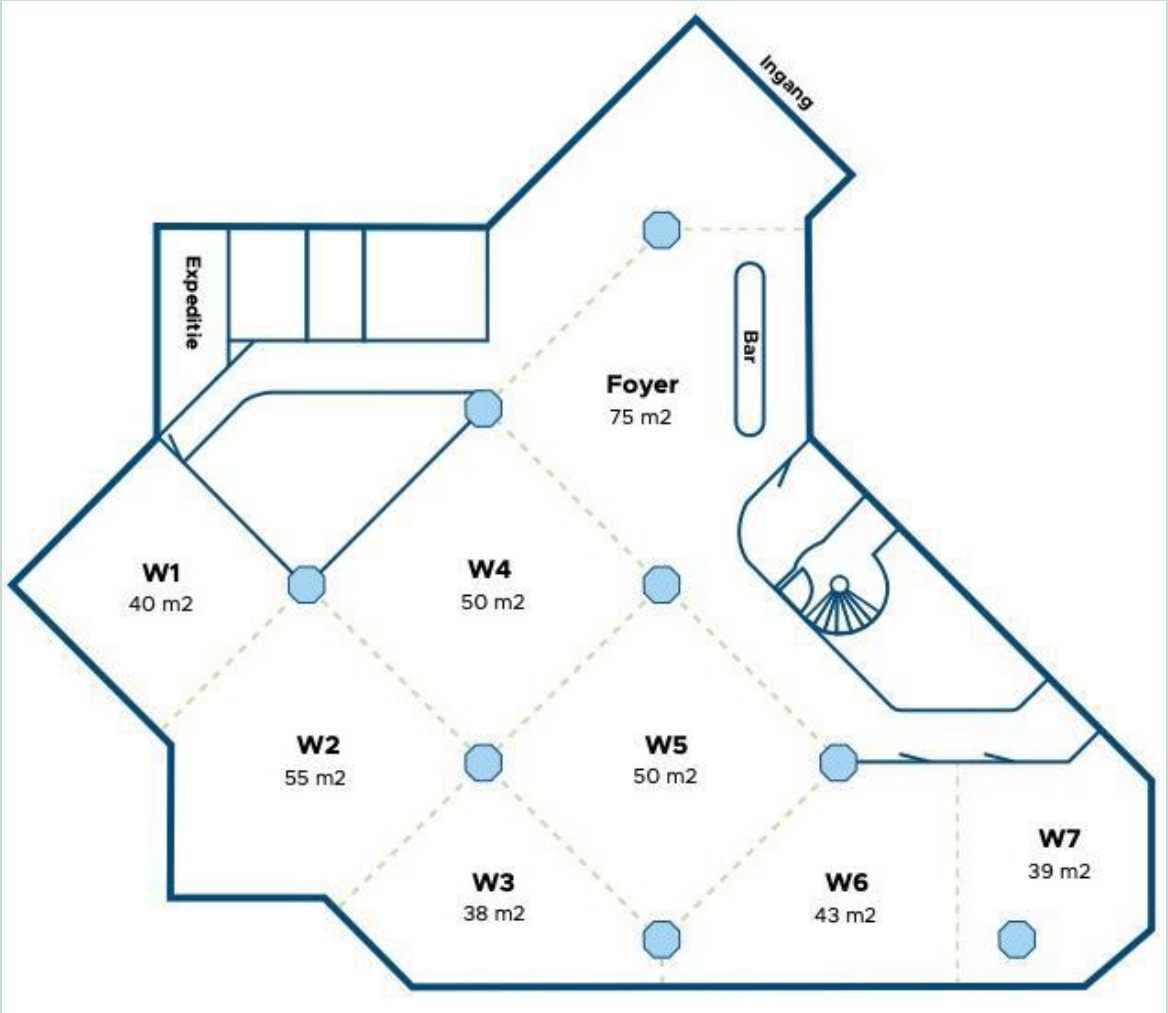
Congres - 2027 - Congress

38e InterExpo congress 2027 op 7-9 december 2027
"Bereidheid tot intensievere samenwerking biedt nieuwe toekomstperspectieven voor de Nederlands-Caribische eilanden binnen het Koninkrijk der Nederlanden en Suriname.

38th InterExpo congress 2027 on 7-9 December 2027
"A Willingness to Strengthen Cooperation Creates New Prospects for the Dutch Caribbean Islands within the Kingdom of the Netherlands and Suriname."

Attentie voor belangrijke informatie:
Voor het betreden van Nieuwspoort, gevestigd in hetzelfde gebouw als de Tweede Kamer der Staten Generaal, Bezuidenhoutseweg 67 bestaat een aanmeldprocedure met legitimatieplicht.
U dient zich vooraf aan te melden via de website:
https://www.nieuwspoort.nl/contact

Alle bezoekers worden bij aankomst geleid via een scanstraat door de beveiliging.
De zalen waar gebruik van zal worden gemaakt liggen op de begane grond van het Perscentrum Nieuwspoort, zie onderstaande plattegrond van de congreszalen.

Heeft u vragen of behoefte aan advies. Neem dan contact op met InterExpo Caribbean N.V.
Email: peter@interexpo.biz